

Lapin Kansa 2.3.2007

Kyse etnisestä puhdistuksesta?

Lapin Kansassa 23.2.2007 oli uutisoitu norjalaisen professori Carl August Fleischerin asiantuntija-arvio siitä miten Norjan suurkäräjiä harhautettiin, että saatiin hyväksytyä Finnmarkin laki. Fleischer antaa ymmärtää, että lain perusteet ovat väärät.

Saamme iloita siitä, että Suomessa tässä maoikeuskysymyksessä valittiin tutkimukseen perustuva linja. Suomessa saamelaiskäräjien poliittinen johto ajoi samanlaista poliittista ratkaisua kuin Norja tutkimatta kuitenkaan tosiasioita. Aivan kuten oikeustieteen lisensiaatti Juha Joonas on tutkimuksissaan todennut, jos ratkaisu olisi tehty Norjan mallin pohjalta, olisi ajaututtu täsmälleen samaan tilanteeseen kuin Norjassa; asiaan kuulumattomille oli tullut todellinen päätösvalta.

Saamelaiskäräjät on vedonnut siihen, että vuosina 1875-1923 asiakirjoihin tehtyjä merkintöjä porolappalaisista voidaan pitää heidän kulttuurimuotoaan tukevana oikeushistoriallisena dokumenttina. Toinen seikka, johon saamelaiskäräjät perustaa vaateensa, on hiukan yli 100 vuoden pituinen aika, jonka nämä porolappalaisten siirtolaisten jälkeläiset ovat asuneet Suomessa. Tällaiset vaateet menettävät kaiken todellisen arvonsa professori Fleischerin, selvitysmies Juhani Wirilanderin ja Oulun ja Lapin yliopistojen tutkimusten osoittaessa päinvastaista.

Saamelaiskäräjien johto on pyrkinyt vaihtamaan alkuperäisväestö toiseen määrittelemällä se kielen ja vuosilukujen 1875-1923 perusteella uudelleen. Se tarkoittaa todellisen alkuperäisväestön vaihtamista maahanmuuttajien jälkeläisille. Ehdottomasti kuviteltu oikeus toisten asuttamaan maahan on varsin tavallinen poliittisen historian ilmiö ja syypää suureen joukkoon onnettomuuksia. Saamelaiskäsitteen avulla yritettiin laajentaa elintilaa ulkomailta Suomeen muuttaneiden porosaamelaisten jälkeläisille sekä muuttamaan väestöjen väliset suvereniteettisuhteet toiseksi. Saamelaiskäräjien ajamalla hallintomallilla pyrittiin alueen maiden ja vesien ja elinkeinojen hallinta valloittamaan yksinomaan porosaamelaisille.

Tällainen olisi ollut verinen vääryys alueen alkuperäisväestölle. Jossakin vaiheessa tulee kuitenkin vastaan hetki, jonka jälkeen hyvitystä on mahdollista saada uuden ja vähintään yhtä suuren vääryyden hinnalla. Mihin siis pitäisi asettaa saamelaiskäräjien vaatimusten ja hyvitysten takaraja, vuosiin 1875–1923 tai johonkin muuhun? Mitä näistä vuosista voi todeta?

Tuona aikana rekisteröitiin Suomeen osin laittomasti muuttaneet poronomadit lappalaisiksi viranomaisten kirjanpitojärjestelmiin. Tältä ajanjaksolta ei ole olemassa tuomioistuinten päätöksiä tai lakeja, jotka osoittaisivat, että samoilla alueilla ennestään asuneilla lappalaisilta olisivat oikeudet lakanneet ja siirtyneet näille maahanmuuttaja nomadeille. Se ei kelpaa myöskään dokumentiksi siitä, että valtion olisi ko. aikana ottanut heiltä sellaisia oikeuksia, jotka pitäisi erillisellä lainsäädännöllä heille palauttaa.

Ennen Suomeen muuttoaan nämä poronomadit eivät omistaneet täällä ennestään yhtään neliötä maata tai elinkeino-oikeuksia, joka jonkin kansainvälisen sopimuksen pitäisi heille palauttaa. Tällaisilla historiaan perustumattomilla vaatimuksilla loukataan koko Ylä-Lapin historiaa.

Jouni Kitti
entinen saamelaispoliitikko